

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione .... Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Concio Octava Infra Octavam Ven. Sacramenti. Octavam Mirabile. De
admirabili Missæ sacrificio.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

Exod. 3.

olim Moyſi apparuit; non eſt amplius Deus ille ultionum, zelotes, exercens ſupplicia in quartam uſque generationem, ſed, qui facit miſericordiam, & gratiam nullo non tempore elargitur; non eſt amplius leo rugiens, omnibus hominibus timorem incuriens, ſed leo mel & nect̄ar faucibus præferens; ad illum igitur properate, *gūſtate & videte*. Dulcedinem Sacramenti *gūſtate*, & magnitudinem *videte*: *gūſtate* panem hunc vitæ, & *videte* mirabilia; *gūſtate* verum Chriſti corpus, & ſo- las *videte* ſpecies; *gūſtate* quis qualis ve hic ci- bus detur, ac *videte* quænam hic ſit diſpoſitio neceſſaria.

3. Reg. 6.

Quis porro norit, Saluator mundi, quan- ta hæc eſſe debeat? Si enim Salomon ſepten- nium in templo ſuo ædificando impendit, cui ſolæ legis tabulæ inferendæ erant; quan- tum temporis in conſcientia præparanda ne- ceſſarium, in quam legis ipſe author admit- tendus? Si centum Noachus annos in arca compingenda, in qua ſe cum ſuis à diluuij violentia tueretur, conſumpſit; quot dies, quot menſes; quot denique annos in anima præparanda impendi oportet, vt illam verus Noë ingrediatur, quo illam à mortis dam- nationis, ue perpetuæ diluuii tueatur ac ſo- ſpitet? Manna Sacramenti huius figura non niſi in aurea vna in tabernaculo aſſeruaba- tur; quo demonſtratur, Sacramentum hoc, verum piorum manna non niſi in anima per charitatem, humilitatem, modèſtiam, alias- que virtutes neceſſarias deaurata & inſigni- ta recipi debere. Tu vero animarum no- ſtratum Saluator gratiam præſta; hoc modo illas vt diſponamus, vt non niſi amoris diui- ni aurum in corde, non niſi puritatis aurum in cogitationibus, non niſi aurum modèſtiæ & humilitatis in verbis, non niſi virtutum, pietatisq; in operibus, aurum deniq; ubiq; & in omnibus reſplendeat, vt digne te recipi- endo, mortem nobis inde non afferamus, vnde vitæ obtinendæ & beatitudinis ad eun- dæ ſpem & occaſionem accipere par erat, ad quam nos Pater, & Filius, & Spiri- tus ſ. perducere dignen- tur, Amen.

Gens. 6.

Exod. 16.

CONCIO OCTAVA

INFRA OCTAVAM VEN. SACRAMENTI.

OCTAVVM MIRABILE.

De admirabili Miſſæ ſacrificio.

Partitio.

1. Quod in vna Euchariftia ſit & ſacrificium & Sacramentum.
2. Miſſæ officium eſſe vere ſacrificium, probatur figuris Vet. Teſtam.
3. Probatur rationibus.
4. Ratio vna oratoria, ex more Dei, ex paruis initiis ad perfectionem ascenden- tis.
5. Idem docetur ex Nouo Teſtam. Scripturis & rationibus.
6. SS. Patrum conſenſus & vſus idem eun- dem.

Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſe- ricors & miſerator Dominus, eſcam de- dii timentibus ſe. Plal. 110.

FIGVRA.

QVemadmodum pridie quam Hebræi *Exod. 12.* Egyptiaca ſeruitute eximerentur, & libertate donarentur, decrevit Deus, vt ſacri- ficium agni Paſchalis quotannis ad perpe- tuam liberationis huius memoriam perage- retur, quod ſacrificium cum ipſa Synago- ga tandem exſtinctum eſt, & quamdiu illa ſtetit, tamdiu quoque in vſu apud Judæos fuit. Ita pridie quam veros Dei filios è ca- ptiuitate ſatanica, quam illa velut Iſraeli- tarum præſignabat, educeret, magnum hoc & auguſtum Miſſæ ſacrificium inſtituit, in quo verus agnus immaculatus Deo Pa- tri offertur, ac limul decretum, vt in perpe- tuas generationes uſque ipſum permaneret, dum ait: *Hoc facite in mei commemoratio- nem*. Id eſt, Idem offerre ſacrificium, eundem offerre

offerre agnum, eandem celebrate Missam, & tamdiu hæc duret institutio, quamdiu duratura est Ecclesia. O sacrificium admirabile! honor, decus, ornamentum, & consummatio omnium sacrificiorum veterum! O mortis, crucis, & passionis Christi memoria! O præcipuum, dignissimum, ac maxime admirabile religionis nostræ pignus; dæmonum terror, hæreticorum horror, peccatorum piscina, Christi trophæum, Angelorum excellentia, hominum beatitudo, & totius mundi salus! Vt hac matutina hora mirabilia hæc profundius scrutemur, oculos mentemque ad cælum conuertamus, Spiritus sancti auxilium imploremus, Virginemque Deiparam supplices deprecemur, suis nobis vt precibus hic succurrat, ac propterea magna animi attentione, & in genua pronolui, AVE MARIA recitemus.

I. Magnus Propheta Daniel, inter horrendas & admirabiles visiones, quas Deo reuelante vidit, arietem se vidisse ait duobus instructum cornibus, & omnes terræ bestias prostermentem, *Postea vidi arietem cornibus ventilantem contra Occidentem & contra Aquilonem, & contra Meridiem. Et omnes bestia non poterant resistere ei, neque liberari de manu eius, &c.* Arietem hunc cum à capite ad caudam

accuratius intueor, & circumsecus contem-
plor; allegorice hunc expositurus dico, gryphum & ænigma quoddam esse aut mysticum emblemâ, quo augustum & diuinum Eucharistiæ Sacramentum denotatur, quod realiter & vere non arietem lascium aut petulcum, sed mitissimum Agnum continet, quodque duo capite præfert cornua, quoniam interdum vt sacrificium, interdum vt Sacramentum sumitur, & duabus hisce partibus cornibusque omnes terræ bestias, id est, hæreticos, qui stupidissimi mortalium & stolidissimi, ventilat, ac pessumdat. Adeo, vt asseribendum illi sit, quod Dauid varicinatus ait, *Conquassabit capita in terra multo um.*

Litera bicornis Pythagoræ. Pythagoræ litera, toties & tam multis in locis à veteribus decantata (quam ille ad vitæ humanæ statum designandum effinxit) furcata erat & bicornis. Eucharistia ad eum-

dem modum egregia quædam litera est, quâ toties Prophetæ celebratûr ac decantatur, & in Christianorum alphabeto præcipua ac princeps; sed bicornis est, & bifidum, & geminum præfert sensum, modo enim vt Sacramentum, modo vt sacrificium sumitur; vt Sacramentum, communitio est; vt sacrificium Missa. Et sane nulla insignior, aut significantior vnquam in s. hols litera visa vel audita, ne Philosophi Theologique hæcenus eius arcana mysteriave detegere potuerunt.

Ezechiel Propheta Judæos in Babylonica captiuitate detentos consolatus, vidisse se inter cetera tradit Seraphinum, qui duplicem præferret vultum, leonis simul & hominis: *Eucharistia Facies hominis, & facies leonis. Quod Propheta collata Secta olim monstrum in Babylonica captiuitate vidit, ipse iam mysticum in libertate Eucharistia duplicem angelica video. Seraphicum enim hoc Sacramentum duas alias facies præfert, terribilem bentiam vnâ velut leonis, quando velut sacrificium accipitur, alteram hominis benignam & mansuetam, quando vt sacramentum capitur: nihil enim ita sumpto dulcius, nã manna est, quod omnem hominibus voluptatem adfert, sacrificio vero nihil ferocius & terribilius; hoc enim hæreticos efferalcere cogit, & in rabiem conuertit.*

Oceanus, vt Historici & Cosmographi Oceanum docent, in duos magnos & vastos vnus se duobus exonerat, mare Mediterraneum & rubrum sicue Arabicum. Sacramentum hoc Oceanus est gratis & mirabilibus abundans, sed, qui in duo se brachia & cornua diffundit; velut Sacramentum enim Mediterraneum est, vt sacrificium mare Rubrum, sanguine inquâ, cruce, morte & passione Christi rubrican; ac duo hæc brachia non nisi vnâ constituunt Oceanum, Sacramentum scilicet Eucharisticum.

Jordanis in lacu Asphaltite, qui haud procul à Sodoma & Gomorha à terra absorbetur, nec vllum huius apparet vestigium, quo in mare se exonerare cognoscatur, sed duos efficit lacus, vnû Tiberiadis, qui dulcis & pisculentus, alterum Asphaltitem salfugine & sterilitate notum. Eucharistia quoque vnus quidam Jordanis est, quæ in duos se lacus.

Eucharistia
Jordan
collata.

cus sub iudicet, vnum, qui Sacramentum, quod dulce & gratis plenum, alterum, qui sacrificium, quod tormentorum, poenarum & passionis sanguine respersum: velut Sacramentum sancta communio est: at sacrificium est, quod vulgo Missam dicimus.

Hæretici
sacrificium
deestantur.

Hæretici, iurati Sacramenti huius hostes, de duplici hac distinctione audire nolunt, insaniunt, rabiunt, efferalescunt, denique emoriuntur, cum sacrificij mentionem fieri audiunt. Solent Trigides ferocissima illa animalia, viso sanguine, aut puniceo aliquo colore ferocire & feritatem induere; hæretici multo etiam crudeliores, ad eundem modum sunt, cum sanguinem Christi vel sacrificium Missæ vident, vel minimam etiam illorum mentionem fieri audiunt, Missæ inquam, quæ effusione sanguinis Christi, cruce, morte, & passione, totaque Caluarica tragœdia rubricat & purpurisat. Insaniunt, cum de Missa, sacrificio, cruce loquentem intelligunt, & plenis clamant buccis, *consummamur istis*, sacrificia transferunt, finem habent omnia, vos Papistæ Judaizatis, idololatriam exercetis Romani, homicidæ vos Sacerdotes, sacrilegi, antropophagi.

Refert Magnum Antonium Athanasius, vidisse in visione mulos, qui altaria calcibus impeterent, & assidua pedum iactatione Ecclesias euertent. Quæ viso Arianos tum denotabat, qui haud multo post cornua crexere, & sanguinarium immanaque Ecclesiæ bellum intulerunt, hodie Lutheranos & Calvinistas, qui equorum effrenium instar ac mulorum altaria nostra calcibus feriunt, & sacrosanctæ Eucharistiæ & augustissimo Missæ sacrificio crudele bellum indicunt.

Lutherus magna impietate & infinitas blasphemias eructans ait, Sacerdotes nostros in Missa non aliter se cum Christo gere, quàm olim Iudei in monte Caluarie: *Quia* & super Esaiam scribens ait: *Monachi quoties celebrant, grauius peccant, quam si eadem faciant; est enim blasphemia opus.* Imo & aduersus Ocolampadium & Zuinglium scribens, hæc habet, *Maxima sunt, inquit, peccata mea, quod tam sanctus fui monachus, ac tot Missis per annos quindecim Dominum meum grauius offendi.* Ita

Lib. contra
reg. Angliæ.
l. d. c. 66.

scilicet insaniunt hæretici, cum nos etiam num de sacrificio loqui audiant.

Describit Genesis importunitatem mularum, quæ Abrahamum, dum sacrificio offerendo occupatur, importuno volatu impediabant, *Descenderuntque volucres super cadauera, & abigebat eas Abram.* An non merito hæreticos nostros mulsis hisce dixerimus persimiles? qui non nisi vespe & imputi fuerunt, qui importunius in nos insurgunt, nosque impedire & sacrificium Missæ turbare manibus & pedibus contendunt, sed Abraham exemplo abigendi, & sanctum, quod captum, exercitium non interrumpendum.

Permittere Pharaon Ægyptiique nolabant, vt Israëlita vero Deo suo in Ægypto sacrificium offerrent. Ad eundem modum Satan, eiusque ministri hæretici omni contentione & studio prohibere nituntur, ne sacrum Missæ sacrificium, quod sacrificij crucis & Caluarici commemoratio, ac representatio quotidiana est, omni potenti, qui verus noster & supremus Deus est offeramus.

Vaticinatur Daniel, Antichristum filium illum perditionis, quo omnem Christianam religionem euertat, sanctum hoc, & iuge sacrificium ante omnia auferre conaturum: *Et à tempore, quo ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem.* Iuxta vaticinij huius præscriptum nostri temporis hæretici Antichristi præcursores, vt religionem euertant, Ecclesiam affligant, omnemque sanctimoniam pessudent, feritatem rabiemque à sacrificij Missæ abolitione & ruina exordiuntur.

Nostre tempestatis hæresis meretrici illi haud absimilis videtur, quæ coram Salomone de mortua prole disceptans, cum sociæ prolem viuam habere non posset, cum propriam incumbendo negligenter suffocasset, eam occidi petiit, ita vt neutri cederet, *Nec tibi, nec mihi sit, sed diuidatur.* Non secus etiam hæresis, veterana illa ac triobolaris meretrix, iam à multis annis sacrificium hoc auferri abolerique voluit, de sacrificio omnes sileant, inquit, nulla eius in posterum fiat mentio, nec mihi, nec Romanæ cedat Ecclesiæ.

Exod. 5.

Dan. 12.

3. Reg. 3.

siæ. Deniq; Missam sacrificium esse credere detrectat, sed abusum, abominationem, blasphemiam, sacrilegium, incantationem esse impie blaterat: cum tamen Patres omnes, Concilia vniuersa atq; adeo Ecclesia tota Scripturarum testimoniis innixa credat, semperque crediderit, ac defendat, sanctum & verum illam esse sacrificium, Dauid vero memoriam & compendium omnium diuinorum mysteriorum esse tradit, quod in thema nostrum iam quotidie desumptissimus: *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & misericors Dominus, &c.* Vt autem de mirabilium hoc acervo collectioneque aliquid vobis dicam, duplici remotione concionem more solito impellam, primo è veteri Testamento patefaciam Missam verum & honorabile sacrificium esse, deinde ipsum è nouo stabiliam, arque hinc quanta mysterij huius dignitas sit & veritas perdiscetis.

II. Quod ad primum igitur spectat, antequam quid horum probare aggrediamur, triplex sacrificiorum genus in scriptura inueniri dicendum est, vt iam dudum obseruauit magnus Augustinus. Primum internum & inuisibile, quo omnis actio pia in anima efformata intelligitur, qualia sunt bona desideria, mentis in Deum eleuatio, penitentia præteritorum atque alij motus omnes, qui interne in anima gignuntur. Huius meminit Psalmographus dicens: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus.* Secundum exterius est, & ab omnibus conspici potest, quod omne bonum opus externum: quodque ab interno motu, de quo iam locuti sumus, originem trahit, comprehendit: horum de numero sunt ieiunia, eleemosyna, oratio, corporis castigatio, proximi correctio, verbi diuini promulgatio ac doctrina, deniq; omnia externa virtutis & religionis opera, atq; duo hæc generali nomine sacrificia dicuntur. Sed est & aliud sacrificij genus singularius & magis proprium, quod est actio quædam extrinseca offerens & conuertens aliquid in signum, professionem, & cultus supremi Deo debiti agnitionem, vel sacrificium proprium, est oblatio visibilis doni sanctificati cum cerimonia, & mutatione illius, soli Deo per

Bessæ tom. 3. de Sanctia.

ministrum legitimum ad diuinæ maiestatis agnitionem, nostrique erga illam subiectionem, facta.

Hoc velut fundamento totius ædificij huius supposito, iam probare contendam Missam nostram verum quoddam sacrificium esse, idq; ex antiquo testamento productis tum testimoniis, tum figuris.

Primo Melchisedech Rex Salem & Sacer. *Gen. 14.* dos Altissimi figura fuit ac typos Christi, tū in persona sua, tum etiā in sacrificio, in quo panem & vinum obrulit. Ita cōparationem hæc instituit ad Hebræos Apostolus, & ante illum Psalmographus; *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* *Hebr. 7. Psal. 109.* Quod cum verita se habeat, sequitur necessario, nos figuræ huius veritatem in Eucharistia habere, cum certo certius constet, veteres omnes figuræ completas fuisse, & nullum aliud sacrificium reperitur, in quo hæc compleri potuerit, hoc vno excepto. Deinde, si Christus testimonio Psalmistæ Sacerdos sit in æternum, id est, sacrificium in Ecclesia sua ad finem vsq; mundi iuxta ordinem, ritum, & materiam sacrificij Melchisedech oblaturus, in pane & vino hoc sit oportet, quod de crucis sacrificio intelligi nequit, nullam enim hoc cum cōparatione Melchisedech cōparationem, aut similitudinem habet, sed ad Aaronicam referri commode potest, quæ cruenta erat, & in sanguinis effusione & animalium iugulatione consistebat, ergo in Missæ sacrificio, quod hodie solum in Ecclesia reliquum est, compleri hoc & verificari debet.

Vero inquam & sancto sacrificio, in quo Christus Iesus Christus summus Sacerdos est, & mediator inter Patrem æternū, & homines cōsecundum stitutus, verus Rex pacis & iustitiæ, verus Sacerdos, qui maiestati illius offerat, iustitiæ Melchisedech. illius satisfaciatur, furorem mitiget, eumque dech. generi humano reconciliet, non tamen iugulatione aut mactatione animalium, aut effusione sanguinis, *Nunquid enim manduca- Psal. 49. bo carnes taurorum? Et alibi: Sacrificium & Psal. 39. oblationem noluisti.* Nec secundum ordinem Aaronis, sed per hostiam & oblationem corporis sui, quod illi multo exstiterit grarius, quam orbis vniuersus, corporis inquam, quod

quod semel Patri in cruce ritu Aaronico obtulit cruentum, sed deinde in æternum, secundum ordinem Melchisedech sub panis & vini speciebus, vt prius illud applicet, & tali sacrificio ad finem vsque mundi Omnipotentem honoret & veneretur, est oblaturus, Sacrificia, vota, oblationes magni huius Sacerdotis, æternum Altissimo gratia erant, vt quod voluerint iis quos redemit, quique Patrem huiusmodi sunt sacrificio honorati, impetrent.

Exod. 14.

Agnus Paschalis typus Eucharistia.

Quatuor circumstantia in agni Paschalis immolatione seruati solita, Eucharistia adaptantur.

Secundo agnus Paschalis verum in lege Mosaica sacrificium fuit, atque hoc fuit Patrum omnium hæcenus sententia, nec sacrificij crucis dumtaxat hoc figura fuit, sed Eucharistia quoque, quod ita probo: Christus vt agnum Paschalem cum Apostolis comedit, statim eodem tempore & loco & eisdem presentibus Eucharistiam tulit, crucis agnus hic typus fuit. Deinde in agni Paschalis manducatione quatuor repetite est circumstantias, quæ nulli alteri quam Eucharistia adaptari poterant. Primo agnus immolabatur, vt manducaretur, nec manducari prius poterat, quam immolatus esset, atque hoc de sacrificio crucis dici nequit. Secundo priuatim in domo hæc immolatio contingebat per patrem familias inter domesticos purificatos & circumcisos, atque crucis oblatio publice & palam peracta fuit in totius populi conspectu coram Iudæis & Ethnicis. Tertio agni immolatio paulo ante facta fuit, quam Hebræi captiuitate Egyptia liberarentur, quarta decima luna; ita quoque prima Eucharistia institutio quarta decima luna contigit, & pridie eius dici circa vesperam, quam Christus pateretur, ac morte sua in libertatem nos vindicaret, ac crucis sacrificium in meridie peractum, decima quinta luna, & postridie quam agnus Paschalis esset immolatus. Quarto agnus Paschalis non erat transitus Domini, nec Iudæorum liberatio, ac typus & sola eiusdem commemoratio, ideoque sæpius repetebatur & quotannis iterabatur. Ita Eucharistia signum dumtaxat fuit libertatis, qua iam iam genus humanum donandum erat per transitum, id est, mortem Saluatoris, qui crastina die ex hac vita ad alteram esset transiturus,

& Egyptios, inimicos inquam nostros id est, peccata interfectorum, & sanguine suo Israelitas libertate donaturus, & omnes omnino homines à seruitute & captiuitate cepturus.

Tertio sacrificium pacificum, de quo in Leuitico & Numeris loquitur Moyses, vera Missæ nostræ figura existit. Quod ita probare poterimus. Vetus hoc sacrificium quatuor habebat proprietates, quæ alteri sacrificio quam Missæ appropriari nequeunt. Primo sacrificium hoc tum potissimum immolabatur, cum fœdus quoddam cum Deo in eundem erat, & gratiarum illi actio persoluenda, atque ideo Hebræo vocabulo *Todad* dicebatur, quod eundem omnino significationis, cuius *Eucharistia*. Deinde in varias partes hostia dissecabatur, quæ certis quibusdam eleuationibus ad quatuor mundi plagas offerrebat. Tertio comedebatur non à sacerdotibus solum, sed à populo promiscue. Quarto denique panis hic & vinum offerrebantur: quæ omnia in Missa nostra videre est. Non est igitur dubitandum, quin, quandoquidem figura tam solemne fuerit sacrificium, Missa quoque sacrificium sit, cumque præcesserit olim figura, nos rei veritatem atque ipsum mysterium habeamus.

Quarto scriptum legimus, Israelitides funestum & tragicum filia Jephthes Hebræorum ducis interitum deplorantes, quotannis conuenire solitas pulla indutas & luctum præferentes, vna funus ac memoriam sociæ reficere, & dolorem, quem ex innocentis immolatione ceperant, nouo dolore gemituque testarentur. Cum quod in Ecclesia in Missæ sacrificio peragitur, mecum Missa reconfero, idem mihi omnino videor intue-
 presentari; In hoc enim omnes Christiani & pij non quotannis semel dumtaxat, sed quotidie conueniunt, vt in sancto Missæ sacrificio mortis & passionis eius memoriam, qui innocenter in crucem actus, & pro nobis semel cruce in cruce oblati fuit, reperant ac representent, cuius sacrificij Missa non nisi memoria atque representatio est: ita quippe Dominus ipse in institutione illius præcepit: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Quia-

1. Reg. 4.

Quinto, ille, qui à Deo velut Propheta ad Sacerdotem Heli missus, & sacerdotium se illi ablatum, & alium eius loco excitatum, qui voluntati eius in omnibus morem gereret, & panem illi in sacrificium offerret, est comminatus, hoc pacto illum est allocutus, *suscitabo mihi in sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & animam meam faciet, & edificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus, & offeret torsam panis, &c.*

Missa sacrificium substitutum in locum sacerdotij Heli.

E quo loco sacrificium Missæ astruere mihi posse videor. Hic enim de sacerdotio Leuitico nequit intelligi, iam enim à longo tempore institutum erat, nec de Aaronico: ait enim *cunctis diebus*; Aaronicum vero iam abolitum & abrogatum; nec de panibus propositionis; hic enim de futuro sermo est, at qui panes propositionis quadringentis iam annis præcesserant. Credendum igitur & indubitate tenendum de sancto Missæ sacrificio hoc intelligi debere, quod Leuitico successit, & in quo nouus sacerdos quotidie sub panis & vini speciebus in Missa pretiosissimam victimam offert, quæ vnquam in mundo oblata fuit.

Prin. 9.

Sapientia conuiuium Missæ sacrificio accommodatur.

Sexto, in Prouerbijs sapientia cum domum edificasset, & septem illam fulcris imposuisset, & luculentum conuiuium instituisset, omnes mortales inuitat, vt panem suum comedant, & vinum gustent, *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Sanctus Cyprianus vnus è veteribus Ecclesiæ Patribus huius loci agens interpretem, de Missæ sacrificio hoc intelligi oportere credit. Nec omnino id extra ordinem. Nam & Christus, sapientia illa æterna, cum regiam Ecclesiæ domum edificasset, & septem illam Sacramentorum virtuti & efficaciam velut totius religionis fulcris imposuisset, pridie quam pateretur, magnum Missæ sacrificium, velut conuiuium quoddam instituit, in quo Patri se offert, & in cibum sub panis ac vini speciebus in sacerdotis manibus se elargitur, vt ab vniuerso mortalium cœtu comedatur.

Malach. 1.

Septimo, Malachias Propheta, qui omnium Prophetarum postremus ac Christo proinde proximus existit, ita initio Prophetiæ suæ loquitur, *Magnum nomen meum exit*

aliquando *in gentibus, & in omni loco offeretur* Missa oblationis & oblatio munda *nomini meo.* Prophecia hæc manifesta est, & ad fidem nostram & Missæ sacrificium stabiliendum magnæ efficaciam, quod dignitatem puritatemque nouæ cuiusdam oblationis in legæ gratia à nouis sacerdotibus, summi Pontificis Jesu Christi vicariis, offerendæ repræsentet; oblationis inquam vere puræ & penitus mundæ, quod illius materia sit Jesu Christi corpus, & offerens ipsemet Christus, quæ nec per Sacerdotium nequitiam violari iniquarique potest, qui non nisi vicarij sunt; in qua panis est, qui non murescit, vinum, quod non acescit; & actio quædam subest, quæ mutari non potest aut alterari. Exclamem igitur merito, ò verum sacrificium! ò mirabilia!

Præter omnes hæc figuras & prophetias III. plerimas quoque ad manum habeo rationes, quæ idem omnino confirmabunt; quæ probantes hæc prima: sacrificium crucis non nisi Missæ esse cruenta veteris Testamenti sacrificia cum parua ceremonia compleuit; necesse igitur aliud quoddam sacrificium fuisse, quod veteres omnes figuras compleat, quas sacrificium crucis non adimpleuit, verus aliqui Christus non foret, nec fidelis in verbis suis, quod tamen in eo Vates regius deprædicat, *Vt iustificor in sermonibus tuis*: & alio loco, *Fidelis Deus in omnibus verbis suis*: quippe apud Matthæum omnia in lege adimplenda, etiam tota vnus & appendix dixit, præterquam quod non mediocri etiam diuinæ potentia ac providentiæ irrogatur iniuria, quod figuras tam eximias præmiserit, eandem tamen complere & ad opus perducere non potuerit.

Secunda est hæc. Si Deus in terra sacrificiis coli honorariq; tum in lege naturæ, tum Mosæica voluerit; quod filij illius sacrificium in cruce peractum etiam piusquam compleretur, repræsentarent; qui fieri igitur potest, imo credi, eundem ipsum Deum nullum sacrificij genus, post filij triumphum, in Ecclesia reliquisse, quod ipsum crucis sacrificium iam peractum repræsentaret, semper vt in eo agnosceretur, honoraretur, & velut in tam luculenti facinoris filij sui, &

omnipotentia illius operis, & tam eximij à misericordia illius profecti beneficij memoria adoraretur? Cum igitur nullum sit hodie, præter Missæ, credendum est verum illam sacrificium esse, quæ præteritum crucis sacrificium repræsentet, quod Mosaica sacrificia velut futurum & adhuc faciendum desinabant.

3. Cur Judæi sacrificia haberent.

Tertia sequatur. Judæi sub Mosaica lege viuentes plurima vera & propria habebant sacrificia. Quare & Christianos in lege Evangelica, quæ multo præstantior, aliud quod habere par est. Quod ita probat: Causæ ob quas Judæi sacrificia offerrent, Christianis non minus communes sunt, imo & magis propriae. Sacrificabant enim ad Deum solemniter & vere honorandum, eo quod huiusmodi actio supremus quidam cultus sit; atqui Christianis maior huius cultus reddendi Deo ratio incumbit quam Judæis. Sacrificabant ad hæc, ut hoc pacto publice & palam religionem suam prohterentur; quod Christianos maiori etiam cum cura & accuratius facere oportet, utpote eum Ecclesia maioris sit dignitatis maiestatisque, quam ipsa vniquam Synagoga fuit. Denique ut futurum crucis sacrificium repræsentarent, Christianis vero id potius repræsentare incumbit, quoniam illud iam factum & completum est, ut ita iugis illius memoria & perpetua foret, eoque uti ad indignationem Omnipotentis mitigandam, gratias ab eodem impetrandas & veniam ac misericordiam obtinendam possent. Omnia autem hæc nobis in Missæ sunt sacrificio acquisita.

Missæ actus patriæ Deo proprius.

Os sanctam igitur, sacram, augustam, & vere diuinam Missam! Dicat & obgannat hæreticus quod libuerit, tuum est, Catholicè, sincere credere, Missam verum esse sacrificium & actum patriæ soli Deo proprium; sacrificium inquam, quod in lege naturæ, & Mosaica, & apud omnes orbis populos semper ut præcipuum ac maximum diuini cultus testimonium est habitum: in Missa per legitimos ministros, propria, publica & solenni ceremonia Deus adoratur, & agnoscitur à seruis suis & creatura velut supremus rex, cæli, terræque conditor, Dominus vi-

uorum ac mortuorum, & nostræ salutis auctor. Deniq; Missa mysterium est, in quo & per quod Deo talis recognitio exhibetur, qua maior à vasallo Domino, à subdito Regi, creatura Creatori dari & exhiberi non potest. Quid magis aut amplius desideratis?

Repetam iterum Missam sacrificium esse, in quo nullus effunditur sanguis, nullum iugulatur animal, sed inuentum: sed in quo idem Deo sacrificatur, atque idem Christus offertur, qui olim in arbore crucis oblatu est, sed ibi mortem subeundo & sanguinem effundendo. Missa sacrificium est, quod cæterorum sacrificiorum complementum & consummatio est; deinde fuit & omnipotentia cuiusdam opus, in tot figuris, tanto ante tempore, tamque ad viuum futurum quoddam sacrificium repræsentare, easque omnes ad veritatis conspectum euandas reddere; vere opus diuinum & cælestes, quod tot ante sæcula sacrificium hoc à tot Prophetarum oraculis, figuris & sacrificijs adumbratum & depictum fuit.

Cum hanc totius vniuersi molem contemplor, & in cœlum terramque; oculos contra eluxit iicio, ac tantam operum varietatem in natura theatro productam cerno, stellis scilicet in sublimi firmamento, animalia in terra, in veteri elemento inter vtraque coniecta, vniones in Testamento fundo maris, adamantes rupibus adhærentes, aurum in fodinarum venis, flores per quæ Missam repræsentarent. agros sparsos, picturas in officinis, aliaque mirabilia considero, quæ non minus mentem consternunt, quam oculos ratione sua perstringunt, mentis oculos altius sustollens, quamprimum cogito, horum omnium auctorem infinite potentem, extreme bonum, & summe sapientem esse. Tum vero cum video eundem ipsum Deum sacrificium Missæ tot veteribus sacrificijs præsignasse, holocaustis, inquam, pacificis, propitiatoriis, & vnam hanc solam omnes virtutes in se comprehendere, quas omnia illa denotabant; non possum quin Dei sapientiam simul & bonitatem in opere adeo perfectio & nummo adeo pretioso, omnem ut Judaicorum nummularum valorem comprehenderit, & in sacrificio, in quo omnia sacrificia legis naturalis & scriptæ continentur, resluentem summopere

mecum

mecum demeret, simulque gratias illi ob tam præclarum munus & exitum beneficium agam. Dic igitur an non Missa nostra sanctum quid sit, dic an non facis in veteri testamento fundata, à Prophetis prædicta, & in tot figuris præsignata sit? iam alia ad rei confirmationem argumenta fundamentaq; è nouo Testamento deprimam, in quo illa instituta. Arque hoc me initio facturum promiseram.

Præcipuum, sublimissimum ac pretiosissimum pignus, quod in noui testamenti inuentario reperitur, est Missæ sacrificium, est enim velut præcipuum ac principale filii Dei opus, & omnium quotquot cælum vnquam in mundo producit operum complementum. Habet hoc pro more Deus, vt à paruis incipiat & in maiora desinat & augustiora.

Nihil Missa in nouo testamento reperitur dignius. Deus à paruis incipit in magna definit.

Et factò ipso in opere creationis, in admirabili illa die, qua omnia è nihilo prodeuntia in rerum natura comparuerunt, hoc modo se gessit. Prima enim die creauit lumen, ac deinde quo in numero dierum progrediebatur longius, eo & perfectiora maioraque condebat opera, ab elementis progrediendo ad plantas, à plantis ad animalia; tandem opera omnia opete perfectissimo conclusurus, creauit hominem, in quem velut in vniuersum quoddam, cælum, terram, mentem & corpus congeffit, ac velut epitomen ex magno illo totius mundi volumine, in parua tabella viam diuinitatis imaginem gestantem, meliora semper digniora que ad extremum referuando, & multitudinem ad vnitatem iuxta naturæ suæ similitudinem, quæ infinite est vna, reducendo confecit. Ita quoque idem supremus & omnipotens Dominus in lege naturæ insignia documenta ac quædam sacrificia ad Ecclesiæ suæ gubernationem spectantia, hominibus dedit, vt iam inde signaret ac denotaret bona, quæ Messias nobis esset allaturus. In lege Moisaica multo etiam fuit liberalior, vt pote in qua tot mirabilia produxit, tot sacrificia instituit, tot gratias & indulgentias promulgauit. At in lege Euangelica contrahens hæc omnia, omniaque mirabilia sua in vnum velut fascem compingens, in Missæ sacrificium cuncta refudit.

Cum ingens quædam & capax fundenda Simile est campana, minores fundi solent, & ex omnium materia vna maior concinnari, quæ exaudiatur longius & terribilem sonitum edat: Omnia legis naturalis sacrificia & scripta non nisi nolæ & campanulæ minores erant, quæque non nisi tintinnum ederent; atque ideo forsitan sacerdotis Iudaici tunica campanulas ac tintinnabula in sinibria habebat, *Deorsum vero ad pedes eiusdem tunica per* Exod. 28.

circuitum quasi mala punica facies ex hyacintho & purpura, & cocco bustinico, & bysso retorta, mistis in medio tintinnabulis. Necesse porro erat nouum quoddam instituere sacrificium, cuius sonitus vbique terrarum exaudiretur, idcirco artifex omnia tintinnabula vetera fusorio iniecit, & magnum hoc & sanctum opus, Missam inquam efformauit, quæ tantum sonum edidit, vt per vniuersum terrarum orbem fuerit exaudita, *in omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ serba eorum.* Psal. 18.

Aristoteles de naturæ progressu loquens, & ostendere volens prudentem hanc matrem à minima conceptus suos & opera exordiri, paruis exorditur, & ac deinde paulatim ad perfectiora ascendit, in scholis docuit, *Primo viuimus vna planta, postea vita animalis, postea vita hominis.* Eodem modo de naturæ totius auctore loquendum, credendumque, illum in lege naturæ leuia opera ac tenuia edidisse, sacrificiaque ac ceremonias hand magni ponderis & imperfecta instituisse: in lege vero Moisis meliores merces proposuisse, ac paulo pretiosiores; at in Euangelica omnia operando quam perfectissime, Missæ sacrificium, velut pretium ac decus omnium priorum operum suorum legasse, atque instituisse. Quod conceptus quidam nouus faciet manifestius.

In nuptiis Canensibus, cum Dei filius miraculis gloriam suam patefacere inciperet, vinum deterioris præmisit, & melius ac sapidius ad extremum seruauit, *Tu vero seruasti bonum vinum vsq; adhuc.* Mysticum hoc fuit, docet tamen nos, Christum hic agere, quod ab orbis exordio iam facere coeperat, cum quod minimum circa cultum suum erat, præmiserit velut sacrificia & ceremonias

veteres, & ad extremum, quod optimum & pretiosissimum, sanctum scilicet Missæ sacrificium, referuauit. Sed eius honor è nouo Testamento iam probandus, quod facile factu, cum non desint argumenta, eaque efficacia.

V.
Luc. 22.

1. Cor. 11.

Primus lo-

Secundus.

Primo apud Lucam corpus suum in cibum donans dixit, *Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur & frangitur.* ita habet Textus Græcus in Epistola ad Corinthios; scriptum enim est *αὐτοῦ*, similiter accepto Calice ait, *Hic est calix nouum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis funderetur in remissionem peccatorum;* è quibus hoc argumentum educo, Christus Eucharistiam dans discipulis ait, corpus tradi & sanguinem fundi; atqui is, cui dabatur, alius esse non poterat quam Pater æternus: sequitur ergo, cor-

pus illum suum consecrasse; nam Deus o testamento ne, fractione, effusione consecratum, est ad probandum ipsum sacrificare & immolare. Remotius & aliquot alii sectarii hoc ad sacrificium crucis referunt, dicentes, *Hoc est corpus meum traditum, id est, quod mox tradetur* (Patrum quorundam auctoritate nixi, qui futurum pro præterito vsurpant) nec interest in præteritione an in futuro intelligatur: sensus enim est huiusmodi; *Hoc est corpus meum, quod tradetur, & hic sanguis meus, qui effunderetur, primo in cruce unico sacrificio eruento, quod non iterabitur amplius; deinde in sacrificio Missæ, ad finem vsque sæculi.*

Secundo, Christus ait Apostolis, *Hoc facite in meam commemorationem*, fieri præcipit, quod instituerat, id est, Eucharistiam celebrari in crucis & passionis suæ memoriam. Eucharistia igitur verum est sacrificium; in quantum enim Sacramentum est, sacrificium crucis representare nequit: quod sacramentum non nisi in sola benedictione consistat & manducatione; ac proinde Eucharistia sacrificium est, quod vera representationis huius figura; Missa autem vera passionis Dominicæ memoria, quod sacrificium sit & non sacramentum, ipsa adhæc, vt hanc memoriam commemorationemq; exornet, & auctoritatem reddat sacre scripturæ lectionem,

imagines, signationes crucis, & alias ceremonias adiungit.

Tertio, Samaritana vrbe ad aquam hauriendam egressa, cum montem Garizim, in quo Samaritani sacrificia & cultum suum exercebant, ac summo honore venerabantur, extolleret; audiuit à Christo, qui ad puteum sedebat defatigatus, *Mulier crede mihi, venit hora, in qua nec in monte isto, nec in Ierusalem adorabitis Patrem, & paulo post: Venit hora, in qua veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & Veritate.* Ex hoc loco ita fidem nostram confirmo, atque ita argumentor: Verbum, *adorare*, idem hic significat quod sacrificare; cum igitur dicat Christus non solum fore, vt in Ierusalem, sed in omni loco etiam adoraretur, innuit, vbique terrarum verum ac proprium sacrificium sacrificandum: Quasi diceret mulieri huic loquens, *Venit tempus, in quo non Ierolymæ dumtaxat per carnalia figuratiuaque sacrificia adorabitur, sed per vniuersum terrarum orbem in spiritu & veritate, id est, per sacrificium corporis spiritualis, spirituali ritu immolati, quodque omnium præteritarum figurarum sit complementum ac veritas.*

Quod vero adorare hic pro sacrificare sumatur, facile declaratu est, & satis colligitur ex controuersia, quæ tunc temporis inter Iudæos & Samaritanos acerrime ventilabatur, circa adorationem Dei, quæ in publico cultu & proprio quodam sacrificio consistebat, vt in Antiquitatibus suis notauit Iosephus. Asserebant enim Iudæi in templo Ierolymitano dumtaxat sacrificandum esse, quod & omnium Prophetarum confirmabant testimonio, ac Dauidis, Salomonis, & omnium Hebræorum veterum exemplo, qui Ierolymis sacrificarant, & ipso Dei verbo, qui Ierusalem in habitationem sibi delegerat, in qua preces sacrificiaque reciperet: Samaritani è contra opponebant in templo suo in monte Garizim ædificato id fieri debere; in quo iam olim benedictiones erant promissæ ijs, qui legem diuinam inuolare custodierant, & in quo ei Iacob Patriarcha olim sacrificia & victimas immolauit.

Adhæc Gen. 12. adorare ad sacrificium refertur, quo loco Abraham seruis suis loquens, ait:

Ioan. 4.

Adorare pro sacrificare in S. scriptura.

Lib. 11. c. 8.

Deut. 27.

Gen. 22.

Gen. 12.

ait:

ait: *Mansit hic in pede montis, venimus statim atque ado auerimus, id est, sacrificauerimus; nam filium immolaturus montem conscenderat.* Et apud Ioannem de quibusdam profelytis gentilibus dictum est: *Venerunt Ierusalem ad adorandum, quo loco adorandum pro sacrificandum positum; quod adoratio summa sit sacrificij pars, & a sacrificio diuidi ac separari nequeat.* Post testimonia hæc è scripturæ scripturæ serinio deprompta, rationes producam prægnantissimas. Quarum hæc prima.

Rationes probantes Missam esse sacrificium.

Hebr. 13. Cap. 3. Hierarch.

Lib. 4. Infr.

1. 66.

Iam inde à prima Eucharistiæ institutione fuisse in Ecclesia altaria Testem hic habeo Apostolum, qui suo tempore in Iudæa aras fuisse testatur, *Non habemus altare, de quo edere potestatem non habent, qui tabernaculo inserviunt, ac multo id manifestius declarat textus Græcus, in quo legitur *δωκεύς ἱερῶν*. Ac sequentibus deinde sæculis sæpius altarium meminere S. Dionysius, Tertullianus, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus, ac ceteri Patres omnes; erat ergo sacrificium, erant Missæ, nec aliud dici aut cogitari potest sacrificium, & relatiua sunt hæc inter se, quorum vni sine altero esse nequit: Relata enim, iuxta Philosophos, sunt simul. Calvinus hoc ne admittere cogatur, imprudenter & impie negare aude in primitiua Ecclesia altaria fuisse, ne ita sacrificium aliquod fuisse confiteri cogatur: *Dedit nobis mensas, inquit, ad manducandum, non altaria ad sacrificandum, sed notandum hic est, docti, scripturam aliquando de mensis, aliquando vero de altari-bus loqui, quod Eucharistia simul sacramentum sit & sacrificium.**

Ecce secundam. In ipso sacerdotio etiam Missa consistit, dico igitur, in Ecclesia semper fuisse proprie iuxta nomen & mysterium sumptos sacerdotes; certum in quâ ordinem virorum Deo ad sacrificandum consecratorum. Semper igitur sacrificium aliquod fuit, quod est ipsum corpus Iesu Christi in Missa oblato. Probo maiorem, Isaias de sacrificatoribus legis Euangelicæ loquens; hic vsus est verbis. *Et assumam ex eis sacerdotes S. Leuitas, dixit Dominus.* Quod de Iudæis nequit intelligi, quod eorum sacerdotium sumendum esset non secus ac sacrificium, vt prædi-

zerat Malachias. Legis autem Euangelicæ æternum esse debebat. iuxta Davidis vaticinium: *Tu es Sacerdos in æternum iuxta ordinem Melchisedeb.* quæ æternitas consistere nequit, nisi sint inter Christianos viri, qui velut legati ac Iesu Christi summi Pontificis vicarii sacerdotium exerceant, & ad illius imitationem sacrificantium munus ac functionem exerceant. Et si Christus sacerdos æternus sit, vbi nam æternum hoc sacerdotium & sacrificium, nisi in Ecclesia per sacerdotes vicarios suos exercebitur? Et si quod etiam sacrificium est, credendum est aliud non esse, quam ipsum Missæ, nullum enim aliud est aut esse potest.

Tertiam hanc statuo. Ipsa omnium gentium consuetudo, & omnium sæculorum præteritorum agendi ratio Missam nostram confirmant: nam ex quo orbis machina condita cœpit, nulla vquam religio extitit, quin semper sacrificium aliquod habuerit, velut primarium omnis religionis pignus & supremum adorationis cultum. Videte namque vt iam inde à mundi cunabulis filii Adæ, primi terræ incolæ sacrificia Deo offerant: post diluuium quoque odor sacrificiorum Noei aera compleuit. Videte quod in lege Mosæ animalia ad sacrificandum immolentur & mactentur. Nihil etiam est, quod Sancti & Prophetæ magis deplorarunt quam sacrificiorum interitum & cessationem, vt Elias, Reg & Daniel aliique plurimi. Fieri ne potest igitur, Christianam religionem, quæ omnium perfectissima & nobilissima, sacrificio destitutam mansisse? Non fit hoc mihi verisimile, sed falsum est, mendax, & rationi repugnans, quique asserere aude, blasphemus est & impius.

Ad hæc ad maiorem certioreque opinionis meæ confirmationem omnium Ecclesiæ Patrum auctoritatem ac testimonium produco, qui vnanimi sententia ac suffragio Missæ nostræ sacrificij nomen & titulum dederunt. Chrysostomus, & cum eo omnes Patres Græci, nullo non loco illam *sacrificium terribile & plenum honoris*; ob maiestatem illius, qui in eodem offertur, nuncupant. Eusebius libro primo demonstrationis Euangelicæ, *sacrificium plenum* appellauit, Cypria-

P/al. 109.

Nulla vquam religio sine sacrificio.

3. Reg. 17.

VI.

Patrum auctoritas circa Missæ sacrificium.

Hom. 6. ad popul. Lib. 1. Ep. 3.

Lib. 10.
Cant. c. 20.

Cyprianus *plenum & verum sacrificium*, Augustinus *supremum & verissimum sacrificium*, atque hoc pro vniuersa terra cultu laetitia supremo honore soli Deo debito offerri. S. Dionysius vero lib. de caelesti Hierarchia, ipsam *mysterium caeleste, oblationem sanctissimi sacrificii, augustum & sacratissimum mysterium* vocare non dubitauit. Deniq; omnes Patres aperte profitentur, Missam verum sacrificium esse, quod Christus nobis testamento legauit, vt in sacrificii passionis memoriam id ipsum offerretur. Addit insuper Epiphanius, sacrificium hoc a deo diuinum & augustum esse, vt & a matre sua offerri ipsum veruerit, sed a solis Apostolis, quos in sacerdotes ordinauerat.

Primus
Christus
Missam ce-
lebrauit.

O sacra, sancta ac venerabilis Missa cuius Dei filius & auctor & institutor: Christus enim mundi Saluator, qui primus eam celebrauit, a mensa surgens, longam discipulis exhortationem faciens, eorumque pedes abluens & abstergens, iterum mensam accubuit, panem in manus sumpsit & calicem in altum sustulit, Deo Patri obtulit, gratias egit, eumque in sui ipsius corporis substantiam conuertit; idque horum verborum vi & efficacia, *Hoc est corpus meum*; ac discipulis comedendum ac bibendum dedit, dicens, *Accipite & manducate ex hoc omnes*; ac deinde praecipit, vt id ipsum imitarentur ac sequerentur, id est, Missam celebrarent; *Hoc facite in meam commemorationem*.

Matth. 26.

Omnes A-
postoli
Missam ce-
lebrarunt.
In cap. 9.
Leuit.
Actor. 2.

Quod & re ipsa factum; nam mox a Christo Apostoli omnes Missam celebrarunt, vt pote omnes sacerdotes constituti, sed non ante Pentecosten & prius quam Spiritus sanctus descenderet, sed eodem ipso die, vt notat Hesychius S. Hieronymo aequalis; quod & ex Actis Apostolorum colligere est, quando dicitur; *Erant perseverantes in doctrina; id est, concionando, & communicatione, & fractione panis, & orationibus*; id est, celebratione Missae; ac deinde Actorum capite tertio decimo Apostoli omnes Missam celebrarunt, cum Paulum & Barnabam in Evangelii praecones elegerunt, *λετοῦργεῖν αὐτοῖς, sacrificia tribus ipsis*, id est, Missam celebrantibus ipsis.

Post Apostolos Pontifices omnes imme-

diatē post Petrum Missam celebrarunt, & vocabulum ipsum Missa in scriptis eorum reperitur, Clemens scilicet, Euaristus, Alexander, Sixtus, Telesphorus, qui in festo Natiuitatis Dominicae tres celebrari Missas praecipit, quique ad Ecclesiae gubernacula sedit anno Domini cclxxvii. Siluester, qui anno salutis, vt Gratianus retulit, cccxlvi. uentit, ne in loco profano & prius non consecrato quis Missam celebraret. Nec in Pontificum modo commentariis, sed in Conciliis generalibus, quae quatuor primis annorum centuriis celebrata fuere, manifesta Missae mentio fit: atque inter caetera Carthaginense secundum, quod a sexto Oecumenico confirmatum est, cap. secundo habet, *Reconciliare quemquam in publica Missa presbytero non licet*, & reitum Carthaginense, cui ducenti quatuordecim Episcopi, atque inter caeteros Augustinus anno cccxvii. interfuere, canone octuagesimo quarto sic ait, *Episcopus nullum prohibeat v'que ad Missam, & alia plurima*. Concludendum igitur, Auditores, quidquid aduersarii nostri e contra obganniant, atque impie blaterent, Missam verum & sanctum sacrificium esse, & crucis sacrificii representationem, passionis & mortis Dominicae commemorationem, thesaurum & reconditorium omnium filii Dei meritorum, victoriarum Messiae trophaeum, caeli terraeque mirabilium memoriam ac compedium, Christianae religionis fulcrum, atque salutis animarum originem. Discite Catholici, qua tenentia, quo honore, qua pietate vos Missae sacrificio interesse oporteat, si in die passionis Dominicae praesentes Christum cum lachrymis orantem postulantemque vidissetis, & crucem ascendendo dicentem audissetis, per haec te lachrymas aeternae & benigne Deus, quas oculis meis emanare vides, per cruciatus & supplicia, quae hic patior, & haecenus passus sum, te supplex obsecro, *dimitte eis, quia nesciunt quid faciunt*. an non, inquam, & ipse dixisses, Omnipotens & misericors Deus, id ipsum & nos a te postulamus, omnia haec in salutem nostram admitte, his omnibus fias propitius nobis.

Papae omnes Missas celebrant.

Missae representatio sacrificii crucis.

Cum vero idem in Missa peragatur, quare eandem

eadem pietatem & affectum non ostendis? cur eadem preces non effundis? Anne ridendi jocandique occasionem habuisses, si Christum in cruce morientem & expirantem pœnis saturatum vidisses? cum vero in Missa hoc ipsum tibi repræsentetur, cur vanis & inani- bus cogitationibus distrahi mentem & eu- gari finis? cur de profanis & secularibus rebus cum alijs colloqueris? cur in templo ridere & fabulari audes?

Tu vero animarum saluator Domine, sacerdos æternum, sacrificij huius auctor, primæ sanctæ Missæ nostræ institutor gratiã præsta, vt ipsam tantum honoremus ac vene- remur, quantum hæretici contemnunt ac ca- uillantur, & quod illis cicuta & exitium, no- bis salus sit & potio salutaris. Virga Aaronis olim Ægyptijs afflictionem, infirmitatem, & mortem afferebat: Hebræis vero salutem &

vitam: Rubri maris aqua Israelitis liberum in terram promissionis proficiscentibus iter da- bat: Pharaoni autem eiusq; exercitui naufra- gium, & omnes absorptos ad inferos transmi- sit. Id ipsum quoq; sit crux & passio tua mun- di redemptor, quæ in Missa repræsentatur, hæreticis inquam flagellum & castigatio, so- lamen vero & salus fidelibus: nec jam amplius aquæ, sed sanguis tuus in rubro passionis tuæ mari, cuius figura & commemoratio ipsa Mis- sa est, efferuecens, naufragium Satane, eiusq; affectis ac ministris hæreticis afferat, & om- nes absorbeat, Dei vero filijs iter tutum coelû versus, quod terra promissionis est, & in quo beatitudine aliquando potiri speramus, præ- beat, cuius nos compotes reddant Pa- ter, & Filius, & Spiritus San- ctus, Amen.

